

շանդներ կան որ վերջ կը խսմին՝ արեւադրուի ծագելի մի պէտք եւ յայտնի է թէ ամէն բանի սկզբն է գծուոր, — Aller Anfang ist schwer —, լւա սկզբաւորութեան համար մեծամեծ գումարներ բառձարի են, բայց ոչ անհամելա:

10. Դեւուններն եւ — բուեկործութիւնն: «Աշակ», (Թիւ 36) պարզ լուր մը կը հրատարակէ. «Մեղ հազրութեամ են, որ երգչուին Պապոյի եան եկեւ է Բագուուց Թիփին եւ գիտաւորութիւն ունի պյուսեղ տու երկու կոնցերու, առաջինը՝ իր օգտին, իսկ երկրորդը՝ Հայոց Բարեկածուն ընթառնեան տիգին:» — Տարին 6 ամառ կը կարդանիք՝ բարեկործական նպատակներու համար արեւելեան հայոց աղին խնճերը, որնց մասնակից կը լցուան գերասաններ ու գուսաններ (գերասանների մասին), ևս կը արեւամեան կամ աւելի միշտ կ. Պոլոյց Հայ գերասանները քանիք անգամ արդեք կը նախինն իրենց ոյժն ու ամեկութիւնը Հայ հրանգանցներու, աղքատափնամ ընկերութիւններն:

11. Տաղապելց օնութեան: «Պշակի», մէջ (Թիւ 36) կը կարդաց թէ ըստ «D. N. կ Պողկհովի Հանգանանիւուած է 100 լիրա, „The Christian“ լուսար ընթերցողներին 88 լ. թէսիք բարեկամներին 100 լ. Մին Հեկէ ոչ ու 10 ան. Եփու կուպու մը տառած է 10 լ., Բայց ասկէց Փ. Ի. Ին յանձնանաւած է 34.000 անգո. լիրա: Կամ. Պ. Ճեռու զանգանանիւուած է 11.32.10 ան. լ. — Գարդիական մարտափուռներին ալ արթնացած կ'երեւոյ եւ մեծամեծ յուրեր կու ասյ հանգանանիւուած թե եան յանձնութեան — Վիճնական Մի. Հանգանանիւուեան առաջին տեղեկագիրն հրատարակուեաց գերմ. լուսորոց մէջ. արդինքն է իր 22.000 ֆրանկ:

12. Երբէնքանուին: Յ. Արքիար՝ որուն վրայ ծանօթութիւն տառած էիրը Փետր. ի թօսին մէջ, սկսու է ժամանակին մէր գրել գործեան: «Արքեւլքին մէջ՝ Առաջնի անդամ մէր ըստ իշտութիւնների ոչ թէ լուսին կ'արդարացնէ, այս կ'երպով մը կը գերազանցէ իւր բըշով:» Քննադատութեան մըրուծումը («Արքեւլք. 11 Ապրիլ») կը յանձնարքերէք նոր բանաստեղծներու ուշադրութեան:

ԺԱՂԱՔԱԾՎ

ՊԱՎԱՉԵՎԿԵԽ ՏԵՍՈՒՐԱԳՐԻՑ

Վիճակն, 27. Ապրիլ 1896:

Հաղարականութեան ընդհանուր վիճակն անփոփոխ մնաց այս ամիս շատերուն համար, իսկ ուժնոց համար նորանոր ներքին եւ արտաքին երկպառականութիւններ ծնակ:

Սպանիա: — Վէյէլը զօրավարը որ իր խստութիւններում «անգութ», վերադիր ժառանգեց, Կ'երեւայ վերջի վերջոյ զսպէ պիտի՝ բայց — կ'ենթադրուի առ ժամանակ մի միայն — կուբացիննըր: Եթէ կէս պաշտօնական նուազիրը չի ստեր, ապստամբաց պետին՝ Մացելոյի գունդը պաշտրած է, եւ 20 օր պայմանաժամ արուած է Պետին կամ անմաստորու ըլլապու եւ կամ ի ման դիմելու:

Խոտախ: Թէ յաղթուողը՝ յաղթուողին հաշտութեան պայմաններ առաջարկէ, այս ընական կրնայ երեւալ, բայց յաղթուողն իրը յաղթող ծոռումարանէ, այս ալ Խոտախոց եւ — անմաններու յատուկ կ'երեւայ: Բաղիսէրա զօրավարը կ'ոգէ հաշտութիւն կնկել, եւ կը հրաժարի չարէներու վրայ իւր բարեկարար, Հովանութիւնին տարածեած է առաջարկած կ'երեւու կամ անգամ անգութիւն մը տարածէ իր նովանաւորութիւնը չարէներու վրայ: Կամ լրազրաց այս լրերը թանդազուշներն են, կամ արդի «քաղաքականութիւնն», ըստածք անտրամաբանական է, սակայն վերջինն հաւանականութեան ամէն նշաններն ունի:

Գարդիա: Աերթըյ «անատակ», հրատարակած էր արմատականաց կողմանէ, բայց անա երկու օր է Բուրժուան ալ վերջապէս ստիպուցած հրաժարի իր պաշտօնարանովը ծերակցան երեք շորս անգամ դժկամակութեան բուտտուա Բուրժուայի, բայց «իսու պատերու», խօսած էր, վերջապէս ֆօր զաներցն ալ տեսաւ որ հարկ է վճռական բայց մ'առնուլ եւ հրաժարեցնել այս մարդն այ, որ ժամանակէ մ'ի վեր անկախ արծելու վարժած էր: Կ'ըստի թէ Մէկն եւ կամ Սարդիէն՝ ներքին գործոց պաշտօնեայն, պիտի կազմէ նոր պաշտօնարանը: «Անանդաբարտից երկին մէջ,» — այսպէս կ'անուանն լրագիր գ'աղողիան —, նշանակութիւն շնչի ընալ պաշտօնարաններուն փոխութիր, բանի որ հաստատուն հիմն վրայ գործէլ քանի մը ժամանակէ ի վեր անձա-

Նօթ Ծշմարտովին դարձաւ նին Գրլուս-
ներուն յաջորդաներուն:

Սևարդիս: Երկու խնդիրներ կը յուղում այս ժամ յէւստիհա. Վվենասահի 4 անգամ ընտրուած եւ չնատառուած քաղաքապետին, Դօ. Լուեզերի Կայսեր կողմանէ հաստատվիին, որ հաւանական է Երեւար այս անզամ, բանի որ Երէկ կայսեր առջև ելլեւս հրափօթեցաւ սակայն վերջին պառնու ինոնցանը թիւ կայսեր տաղծանաց համածայն առ ժամանակի մի հրաժարեցաւ այս պաշտօնէն մինչեւ որ Հովհաննայի հազարամետական անդիւն անցնի. յայտնի է թէ Դօ. Լուեզեր հրեաներու «Եւ հրէացած Հովհաննայի սաստիկ թշնամի է»; Եւ Երկրորդ Հովհաննական հազարամետակի հանդիպութիւնները: Վերջինս շատ ծանրակշիռ հանակութիւն կ'առնու եւ բազմաժիգ «Կորսթիթեռ», ծնննոն սկսած է տայ:

Գերմանիան։ Կոնդ Գոյութիվակի ի
Ռելին ծամբորդելով չլրցաւ՝ ինչպէս Կը-
ստի զրական արդինք մը ծնող թերել,
Վիշիվ կայսրն անձամք բառնալ ուղեց
դժուարութիւններն, եկաս ի Վիճնան, որ
Ծերմ ընդունելութիւն գտաւ։ Թէ պար-
զապատ քաղաքաբարական այցելութիւնն
մը շէր, ապացոյց է հշիան չունենո՞ւնէ
մի եւնյն ծամնակի Վիթեննա գտնակիր

Ապրիլ: Դունգուեան խմբից նոր շրջանի մի մոսած է. քանի մը թեթե ճակատներու մէջ յաղթող հանդիսացան անգրիական զէնքերը: Տրանսպար, Մատարելներ (Յարաւային արենելինն Ափրիկէի Սալտկաֆները) նյումէս Հընդկաստանի քանի մը մանր ցեղերը, կը կորուի կը եռ. բայց այս կորտինն կարծես նորանոր ծննդակը լիմեանց կը մինչ զննքիմ: Ցուիս-Սեպտեմբեր ամիս ները թերեւս նորանոր գլուխներ բանակիանագրիտական մասեանին մէջ...:

Բաղչարիս: Ուսիս պետովթեան
ըրած պաշտպանութեան շորհի ֆերզի-
նանդ իշխանն ամէն տեղ Կ'լնունուիք
իրը «միապատ», մը, այսպէս ի Պարիս
պիտի սցցելէ եւ ի Քերլին, որ ոչինչ
նուազ ժերմ պիտի ըլլայ իւր ըստունեւու-
թինսր, ասց բուգարական ազգն ար-
քանի մի խորհրդագութիւններ նշանակած
է, զորոնք պիտի կարդայ իշխանին առ-

չեն ի դարձին եւ կամ իշխանութեան
տեսպաթեան ժամանակը...:

Հարսման: Այդ փորբիկ տերության ալ սկսած գաղթականութեան ձևախողանաց փորձերն առնուլ. ըստ ունիոր առջեւ Պարտուաթի, Սպահանց օքիանակները, կրնայ միմիթարուիլ, թէ, դրախոտութեանց փորձն առնադիմացէն առաջինն ու վերջինը չէ:

ԳՈՎԱՆԴԱԿՈՒՅԹԻՒՆ

ԱՐՄԵՆԻԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Նկատողութիւններ Նդիշէի
ապարանքներ մեռաբերեալ, 129:

ԱԶԴԱԳՐԱԿԱՆ — Սիրվիզի ու ձուբրովի նայ գաղ-

Թականութիւնսթը. 133:
ՈՒՂԵԴՐԱՎԱՆ — Կաւկասնան լիրանց մէջ. 137:

ԱՇԽԱՐՀԱՔՐԱԿԱՆ — Ա. Պատուական տեղեկութիւնը Սասնյ վրայ. 139:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ — ՅՈՒՂԱԿԻՄ քԺԵՑԿ ՕՂՈՎՅՈՒԹԻԱՆ
142:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ — Արեւորդոց մասին. 148:
Խօսիաբառապատճենը՝ Հարհիակալակութիւնը. 150.

Հայոց առաջնորդական պատրիարքության մասին՝ 150
Մատենահոս ՍԱՀԿԱՆ «Ազգագրական հանդկու» 152
Հայոց պատրիարքության մասին՝ Թիվը 1894 կ.

1895 տարիներու. 154:

ԱՅԼԵՒԾԱԸՆՔ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. 1. Վիճակացոյց Բուլգարիոյ հայ-

ոց: — 2. Պարիսի ՍԵՆԹ-ԺԱՆԸՎԻՆՎԻ մատենաւորածությունը: — 3. Էամբոն պահապետությունները:

կարասը: — 3. Կայսեր բաժանութեաց համար
անզդիքըն լեզուա: — 4. Դրիգորիապուստ հա-
1. Հայութ 2. Հայութ 3. Հայութ 4. Հայութ

արքանազբութիւնները: - 5. է. Տիգան: - ս
Հայ Արշակունեաց մասին. 155:

ԱԶԳԱՑԻՆ ԹԵՐԹԵՐԻ ԺԱՂԱՔՓՈԽՆՔ. 1. Հին հայ կական դրամներ: - 2. Մշեցոց նշանտուքը ե-

Հարսանիքը: — 3. Եր. Լալայեանցի յօդուած
Ները: — 4. Ժողովրդական երգեր: — 5. Հնու

Թիւնք: — 6. Հայերէն պատարագի տպագրութիւնը: — 7. Լաւարական գալաքի բանակիցին:

թբանը: — 7. Վրականական ցաւազի քամագույն
ներ: — 8. Մեր ինցուուրոյն գրականութիւնը: —
9. Հետապնդութիւն: — 10. Ջեռապահների իւն

9. Ներշնչող լինութեան : — 10. Դարասաններն ու —
բարեգործութիւն : — 11. Տառապելոց օգնութիւն

12. Երգիծաբանական . 157:

Հ. ԱՐԳԱՅԻՆ Վ. ՊԱՐՈՒՅՐ

Digitized by srujanika@gmail.com